

Prace na wysokości – pierwszy temat w cyklu o Standardach Bezpieczeństwa Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie

Bezpieczeństwo zaczyna się od standardów – a standardy zaczynają się od pracy szczególnie niebezpiecznej. Rozpoczynamy cykl artykułów poświęconych popularyzacji Standardów Bezpieczeństwa opracowanych przez Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie wśród kadry inżynierskiej. W kolejnych publikacjach będziemy przedstawiać poszczególne grupy standardów – ich strukturę, praktyczne zastosowanie oraz najważniejsze wymagania organizacyjne i techniczne.

Nie jest przypadkiem, że zaczynamy od prac na wysokości. To właśnie one należą do najczęściej występujących prac szczególnie niebezpiecznych w budownictwie i jednocześnie do tych, które najczęściej kończą się ciężkimi wypadkami lub trwałym kalectwem. Z tego względu wymagają szczególnego przygotowania, planowania i nadzoru. Jednocześnie jest to obszar, w którym dobrze opracowany standard może wprost przełożyć się na bezpieczeństwo ludzi.

Czym są Standardy Bezpieczeństwa Porozumienia

Standardy BHP Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie to zestaw ujednoczonych zasad organizacji pracy opracowany przez największych generalnych wykonawców w Polsce. Powstały jako odpowiedź na potrzebę stworzenia wspólnego podejścia do bezpieczeństwa na budowach – niezależnie od inwestora, lokalizacji czy rodzaju robót.

Ich celem jest poprawa bezpieczeństwa pracy poprzez wdrażanie rozwiązań praktycznych i sprawdzonych technicznych oraz dobrych praktyk wypracowanych w realnych warunkach budowy.

Standardy są dziś: kompendium wiedzy technicznej i organizacyjnej, praktycznym narzędziem dla wszystkich którzy są odpowiedzialni za organizowanie pracy na budowie, w tym: inżynierów i kierowników budów i robót, specjalistów BHP oraz pracodawców, źródłem sprawdzonych rozwiązań z największych inwestycji w Polsce. Zawierają nie tylko wymagania wynikające z przepisów prawa i norm, lecz także konkretne wskazówki, jak te wymagania zrealizować w praktyce. To właśnie ta praktyczność jest ich największą wartością.

Dlaczego właśnie prace na wysokości

Prace na wysokości są klasycznym przykładem prac szczególnie niebezpiecznych. Ryzyko wypadku jest tu wysokie nie

tylko ze względu na samo miejsce pracy, lecz także na czynniki zewnętrzne takie jak: warunki atmosferyczne, dostęp do stanowiska czy sposób organizacji robót.

Dlatego standardy w tym obszarze nie ograniczają się do jednego dokumentu. Tworzą całą grupę, która obejmuje różne sytuacje techniczne i organizacyjne.

Grupa standardów: prace na wysokości – system uporządkowanej wiedzy

Jedną z największych zalet systemu standardów jest jego przejrzysta struktura.

Standard „Prace na wysokości” nie jest pojedynczym dokumentem – to grupa standardów, które rozwijają poszczególne tematy i odpowiadają konkretnym technologiom oraz warunkom pracy.

W skład tej grupy wchodzi m.in.:

- 2.1. Roboty na dużych wysokościach,
- 2.2. Rusztowania,
- 2.3. Pomosty robocze,
- 2.4. Drabiny,
- 2.5. Podesty ruchome,
- 2.6. Roboty na dachach.

Każdy z tych standardów opisuje inny scenariusz pracy, inne zagrożenia i inne rozwiązania techniczne. To właśnie dlatego osoba korzystająca ze standardów otrzymuje nie ogólną teorię, lecz konkretną instrukcję działania.

Jak zbudowany jest standard – struktura, która prowadzi inżyniera krok po kroku

Jedną z cech wyróżniających standardy jest ich powtarzalna, logiczna struktura.

Każdy standard prowadzi użytkownika przez cały proces przygotowania i realizacji robót.

Najczęściej obejmuje on trzy główne poniższe części.

- Wstęp – identyfikacja zagrożeń

Na początku standard wyjaśnia: kiedy dana praca jest uznawana za szczególnie niebezpieczną, jakie zagrożenia występują w danej technologii, jakie są podstawowe zasady bezpieczeństwa.

Na przykład w standardzie dotyczącym prac szczególnie niebezpiecznych wskazano, że większość robót budowlanych wiąże się ze znacznym prawdopodobieństwem zdarzeń wypadkowych i wymaga szczególnego nadzoru oraz przygotowania. To istotna informacja gdyż wskazuje skalę ryzyka i konieczność systemowego podejścia do organizacji pracy.

- Działania przed rozpoczęciem robót – planowanie bezpieczeństwa

Ta część standardu ma charakter operacyjny.

Zawiera konkretne wymagania dotyczące przygotowania robót, m.in.: opracowania Instrukcji Bezpiecznego Wykonywania Robót (IBWR), identyfikacji zagrożeń i sposobów ich eliminacji, doboru odpowiednich urządzeń i technologii, przygotowania zespołu pracowników.

Standard jasno wskazuje, że podstawą rozpoczęcia pracy jest opracowanie IBWR oraz oceny ryzyka dla konkretnego zadania. To jest dokładnie ten moment, w którym standard staje się narzędziem pracy inżyniera.

- Działania podczas prowadzenia robót – organizacja pracy w praktyce

Ta część standardów opisuje: sposób prowadzenia robót, wymagania dotyczące nadzoru, zasady komunikacji, wymagania dotyczące sprzętu i zabezpieczeń.

Na przykład w standardzie dotyczącym prac na dachach podkreślono, że wszystkie roboty muszą być prowadzone pod bezpośrednim nadzorem, a nadzorujący powinien być obecny przez cały czas trwania prac. To są konkretne wskazówki organizacyjne oparte o wymagania przepisów.

Co zawierają standardy prac na wysokości

Standardy są materiałem technicznym, ale jednocześnie bardzo praktycznym.

Znajdują się w nich m.in.: wymagania wynikające z przepisów prawa, odniesienia do norm technicznych, minimalne wymagania bezpieczeństwa, rozwiązania techniczne, przykłady dobrych praktyk, schematy i ilustracje, listy kontrolne, wskazówki organizacyjne.

Na przykład diagram rusztowania w standardzie pokazuje szczegółową konstrukcję systemową, w tym elementy takie jak stężenia, poręcze czy kotwy, co pozwala zrozumieć wymagania dotyczące stabilności konstrukcji i jej obciążeń. (diagram na stronie 3 standardu rusztowań).

To wiedza, którą można wykorzystać bezpośrednio na budowie.

Sposób wykorzystania standardów

Standardy nie są dokumentem „do szuflady”. To narzędzie, które można wykorzystać praktycznie na każdym etapie realizacji inwestycji.

- Planowanie robót: dobór technologii, wybór środków dostępu, planowanie zabezpieczeń, określenie kolejności prac. Na przykład standard dotyczący pomostów roboczych wskazuje, że dobór odpowiedniego typu pomostu powinien nastąpić już na etapie planowania technologii robót.

- Przygotowanie budowy: opracowanie IBWR, przygotowanie planu BIOZ, szkolenia pracowników, organizacja stanowisk pracy.

- Prowadzenie robót: nadzór nad pracami, kontrola sprzętu, organizacja pracy zespołów, reagowanie na zmiany warunków. Na przykład standard dotyczący podestów ruchomych wymaga zapewnienia pełnej dokumentacji urządzenia oraz sprawdzenia jego stanu technicznego przed rozpoczęciem pracy.

- Szkolenia i rozwój kadry. Standardy są doskonałym materiałem szkoleniowym, ponieważ: opisują rzeczywiste sytuacje techniczne, zawierają konkretne wymagania, pokazują dobre praktyki, są zrozumiałe dla pracowników.

Największą wartość standardów to wiedza z budów, nie z podręczników. Standardy zostały opracowane przez praktyków. To efekt doświadczeń firm realizujących największe inwestycje budowlane w Polsce.

Dlatego zawierają: rozwiązania sprawdzone w praktyce, organizację pracy w rzeczywistych warunkach, technologie stosowane na dużych budowach, sposoby eliminacji zagrożeń. Są więc w istocie skondensowaną wiedzą, której inżynier musiałby szukać w wielu źródłach: przepisach, normach, instrukcjach producentów, doświadczeniu innych budów. Standardy zbierają to wszystko w jednym miejscu.

Ten artykuł otwiera cykl publikacji poświęconych standardom bezpieczeństwa pracy w budownictwie.

W kolejnych wydaniach przedstawimy szczegółowo: poszczególne standardy z grupy prac na wysokości, najważniejsze wymagania techniczne, przykłady zastosowania na budowie, dobre praktyki organizacyjne, typowe błędy i sposoby ich unikania.

Każdy artykuł będzie krótkim przewodnikiem po jednym standardzie.

Zaproszenie dla inżynierów

Jeżeli odpowiadasz za bezpieczeństwo pracy, organizację robót lub nadzór nad budową, standardy są narzędziem dla Ciebie. Są to: uporządkowany materiał, sprawdzony przez praktyków, łatwy do zastosowania, oparty na doświadczeniu największych budów.

Nie zastępują doświadczenia inżyniera. Ale pozwalają organizować pracę na budowie szybciej, bezpieczniej i bardziej świadomie. Bezpieczeństwo na budowie nie jest dziełem przypadku. Jest wynikiem dobrego planowania, właściwych decyzji i stosowania sprawdzonych standardów.

Urszula Gawrysiak
Dyrektor, Porozumienie dla Bezpieczeństwa
w Budownictwie